

У. П. Гришко

кандидат юридичних наук, викладач кафедри цивільного права
Навчально-наукового юридичного інституту
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника»

ДО ПИТАННЯ РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «ТРАНСПОРТНА ПОСЛУГА» ЯК ОБ'ЄКТА ПРАВОВІДНОСИН ЗА УЧАСТЮ СПОЖИВАЧІВ

Роль та значення транспорту в Україні постійно зростає. Це пов'язано із необхідністю щоденного забезпечення потреб населення у перевезенні чи доставці багажу, вантажу. Різноманіття транспортних засобів та посилення конкуренції перевізників на транспортному ринку призводять до збільшення кількості транспортних послуг.

Нормативних дефініцій «транспортна послуга» у нашому законодавстві є кілька. Зокрема:

1) «послуга з перевезення пасажирів чи вантажів — це перевезення пасажирів чи вантажів транспортними засобами на договірних умовах із замовником послуги за плату» (Закон України «Про автомобільний транспорт») [1];

2) «транспортні послуги — діяльність, пов'язана із задоволенням потреби населення в перевезеннях автомобільним транспортом» (ст. 2. п. 19 «Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту»);

3) «транспортні послуги — перевезення пасажирів та їх багажу міським електричним транспортом, а також надання інших послуг, пов'язаних з таким перевезенням» (ст. 1 Закону України «Про міський електричний транспорт» від 29 червня 2004 року) [2].

Загальні характерні ознаки, притаманні транспортним послугам, виділяє І. С. Лукасевич-Крутник, зокрема:

- транспортні послуги споживаються в процесі їх надання (транспортні послуги надаються і споживаються одночасно);
- неподільність транспортної послуги, що означає, що транспортна «послуга не може існувати окремо від виконавця, оскільки споживається в процесі діяльності виконавця»;

– транспортні послуги мають нематеріальний характер (їх не можна відчутти як матеріальний об'єкт, результатом послуг не може виступати уречевлений результат);

– недовговічність транспортних послуг (транспортні послуги не можна зберігати, накопичувати, використовувати в подальшому);

– непостійність якості транспортних послуг (якість транспортних послуг може змінюватись залежно від суб'єкта надання, місця надання, часу надання та інших обставин) [3, с. 116].

З метою більш чіткого формування уявлення про поняття «транспортна послуга» необхідним є дослідження суміжного поняття «транспортне обслуговування» та визначення їх співвідношення.

У цивілістичній літературі склалися три кардинально різні підходи до співвідношення понять «послуга» та «обслуговування». Суть першого підходу полягає в тому, що ніякою мірою не співвідносить поняття «послуга» та «обслуговування» (О. Ю. Кабалкін та Е. Д. Шешенін). До сфери послуг відносяться лише ті економічні відносини, в яких громадяни для задоволення своїх потреб отримують «особливу споживчу вартість» у вигляді діяльності обслуговуючої організації. Обслуговування ж — це діяльність організацій, спрямована на задоволення духовних і матеріальних потреб громадян [4, с. 38]. Наступний підхід спрямований на ототожнення понять «послуга» та «обслуговування», тобто до договорів про надання послуг відносяться всі договори у сфері обслуговування [5, с. 44–45]. Третій підхід полягає в тому, що поняття «сфера послуг» та «сфера обслуговування» не є тотожними, оскільки, як зазначає Р. М. Гейнц, «поняття «сфера обслуговування» є ширшим за «сферу послуг», адже відносини у сфері послуг опосередковуються договором про надання послуг, а у сфері обслуговування — різними видами цивільно-правових договорів» [6, с. 9]. На нашу думку, саме ця позиція заслуговує уваги та підтримки. Оскільки дійсно «транспортне обслуговування» — це широке та загальне за змістом поняття, адже об'єднує послуги не тільки ті, що стосуються перевезення, а й інші суміжні послуги.

– транспортні послуги мають нематеріальний характер (їх не можна відчутти як матеріальний об'єкт, результатом послуг не може виступати уречевлений результат);

– недовговічність транспортних послуг (транспортні послуги не можна зберігати, накопичувати, використовувати в подальшому);

– непостійність якості транспортних послуг (якість транспортних послуг може змінюватись залежно від суб'єкта надання, місця надання, часу надання та інших обставин) [3, с. 116].

З метою більш чіткого формування уявлення про поняття «транспортна послуга» необхідним є дослідження суміжного поняття «транспортне обслуговування» та визначення їх співвідношення.

У цивілістичній літературі склалися три кардинально різні підходи до співвідношення понять «послуга» та «обслуговування». Суть першого підходу полягає в тому, що ніякою мірою не співвідносить поняття «послуга» та «обслуговування» (О. Ю. Кабалкін та Е. Д. Шешенін). До сфери послуг відносяться лише ті економічні відносини, в яких громадяни для задоволення своїх потреб отримують «особливу споживчу вартість» у вигляді діяльності обслуговуючої організації. Обслуговування ж — це діяльність організацій, спрямована на задоволення духовних і матеріальних потреб громадян [4, с. 38]. Наступний підхід спрямований на ототожнення понять «послуга» та «обслуговування», тобто до договорів про надання послуг відносяться всі договори у сфері обслуговування [5, с. 44–45]. Третій підхід полягає в тому, що поняття «сфера послуг» та «сфера обслуговування» не є тотожними, оскільки, як зазначає Р. М. Гейнц, «поняття «сфера обслуговування» є ширшим за «сферу послуг», адже відносини у сфері послуг опосередковуються договором про надання послуг, а у сфері обслуговування — різними видами цивільно-правових договорів» [6, с. 9]. На нашу думку, саме ця позиція заслуговує уваги та підтримки. Оскільки дійсно «транспортне обслуговування» — це широке та загальне за змістом поняття, адже об'єднує послуги не тільки ті, що стосуються перевезення, а й інші суміжні послуги.

тажобагажу, а також інших дій, що впливають із договору чартеру (фрахтування) та договору транспортного експедирування.

Література

1. Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04.2001 року № 2344-III. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Про міський електричний транспорт: Закон України від 29.06.2004 р. № 1914-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Лукасевич-Крутник І. С. Поняття та ознаки транспортних послуг. *Юридичний вісник*. 2016. № 2 (39). С. 113–117.
4. Кабалкин А. Ю. Сфера обслуживания: гражданско-правовое регулирование. М.: Наука, 1972. 200 с.
5. Шерстобитов А. Е. Гражданско-правовые вопросы охраны прав потребителей. М.: Изд-во МГУ, 1993. 144 с.
6. Гейнц Р. М. Цивільно-правове регулювання відносин за договором про надання комунальних послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2011. 23 с.
7. Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом: Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 року № 1196. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
8. Матвеева А. Ринок транспортних послуг: поняття, учасники та об'єкти. URL: www.nbuv.gov.ua

К. М. Гусейнова

викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ВИЗНАЧЕННЯ БАТЬКАМИ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ПІСЛЯ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ

Питання здійснення батьківських прав після розірвання шлюбу є достатньо актуальним у наш час. Дуже часто постає питання, з ким із батьків залишиться дитина і в якому порядку другий з батьків братиме участь у вихованні та утриманні дитини.